

Рішення
разової спеціалізованої вченої ради
про присудження ступеня доктора філософії

Здобувачка ступеня доктора філософії Літовцева Вероніка Євгенівна, 1997 року народження, громадянка України, освіта вища: закінчила у 2019 році Сумський державний університет за спеціальністю «Фінанси, банківська справа та страхування», не працює, виконала акредитовану освітньо-наукову програму Фінанси, банківська справа та страхування.

Разова спеціалізована вчена рада, утворена наказом Сумського державного університету, м. Суми від «4» липня 2024 року № 0675-І, у складі:

Голови разової

спеціалізованої вченої ради – Інна Школьник, доктор економічних наук, професор,
перший проректор Сумського державного університету

Рецензентів –

Інна Тютюнник, доктор економічних наук,
доцент кафедри фінансових технологій і підприємництва
Сумського державного університету

Андрій Семенов, доктор економічних наук,
доцент кафедри фінансових технологій і підприємництва
Сумського державного університету

Офіційних опонентів –

Юлія Коваленко, доктор економічних наук,
професор кафедри фінансових ринків та технологій
Державного податкового університету.

Артур Жаворонок, кандидат економічних наук,
доцент кафедри фінансів і кредиту
Чернівецького національного університету ім. Юрія Федьковича

на засіданні «03» вересня 2024 року прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 07 «Управління та адміністрування» Вероніці Літовцевій на підставі публічного захисту дисертації «Забезпечення фінансової стабільності в умовах суспільної недовіри до фінансового сектору» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування».

Дисертацію виконано у Сумському державному університеті Міністерства освіти і науки України, міста Суми.

Науковий керівник Марина Бричко, кандидат економічних наук, доцент, асистент кафедри фінансових технологій і підприємництва, провідний науковий співробітник науково-навчального центру маркетингових досліджень Сумського державного університету.

Дисертацію подано у вигляді спеціально підготовленого рукопису українською мовою, який містить нові науково обґрунтовані результати проведених здобувачкою досліджень, які виконують конкретне наукове завдання, що має істотне значення для галузі знань 07 «Управління та адміністрування». Дисертація оформлена згідно з вимогами, встановленими Міністерством освіти і науки України. Максимальний та мінімальний обсяг основного тексту дисертації відповідає освітньо-науковій програмі закладу відповідно до специфіки галузі знань 07 «Управління та адміністрування» та спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування». Вимоги пункту 6 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету

Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами) дотримано.

Здобувачка має 22 наукові публікації за темою дисертації, з них 1 підрозділ у колективній монографії, 10 статей у наукових фахових виданнях України, 1 стаття в зарубіжному періодичному виданні, що індексується міжнародною наукометричною базою «Scopus», 2 статті в зарубіжних періодичних виданнях, що індексуються міжнародною наукометричною базою «Web of Science» та 8 публікацій у збірниках матеріалів конференцій відповідно до Вимог пунктів 8, 9 Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44 (зі змінами) дотримано:

1. Litovtseva V., Krawczyk D., Kuzior A., Brychko M. & Vasilyeva T. Marketing research in the context of trust in the public sector in the digital environment. *Innovative Marketing*. 2022. № 18 (4). P. 133–147. DOI: 10.21511/im.18(4).2022.12. Стаття у науковому виданні, проіндексованому у базі даних Scopus (Q3).

2. Onyshchenko S., Brychko M., Litovtseva V. & Yevsieieva A. Trust in the financial sector: a new approach to conceptualizing and measuring. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*. 2022. № 1 (42). P. 206–217. DOI: 10.55643/fcapter.1.42.2022.3735. Стаття у науковому виданні, проіндексованому у базах даних Web of Science та Scopus (Q4).

3. Litovtseva V., Vasilyeva T., Brychko M. & Korneyev M. Trust in the financial sector: a bibliometric analysis (1967–2020). *Academy Review*. 2022. № 2 (57). P. 87–97. DOI: 10.32342/2074-5354-2022-2-57-7. Стаття у науковому виданні, проіндексованому у базі даних Web of Science.

4. Літовцева В. Є. Зв'язок недовіри до фінансового сектору та фінансової стабільності: бібліометричний аналіз досліджень за 1986–2023 роки. *Сталий розвиток економіки*. 2023. № 2 (47). С. 120–131. DOI: 10.32782/2308-1988/2023-47-18. Стаття у науковому фаховому виданні України категорії «Б».

5. Літовцева В. Є., Бричко М. М. Ретроспективне дослідження динаміки змін суспільної недовіри до фінансового сектору в контексті основних подій. *Вісник Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького. Серія: Економічні науки*. 2023. Том 27, № 1–2. С. 43–59. DOI: 10.31651/2076-5843-2023-1-2-43-59. Стаття у науковому фаховому виданні України категорії «Б».

6. Літовцева В. Є., Бричко М. М. Концептуалізація суспільної недовіри до фінансового сектору економіки. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2023. № 55. С. 57–65. DOI: 10.32782/2413-2675/2023-55-8. Стаття у науковому фаховому виданні України категорії «Б».

7. Літовцева В. Є., Бричко М. М. Каталізатори та інгібітори функціонування та розвитку фінансового сектору та органів публічної влади. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія «Економіка та менеджмент»*. 2022. № 52. С. 43–50. DOI: 10.32841/2413-2675/2022-52-6. Стаття у науковому фаховому виданні України категорії «Б».

Наукові результати дисертації висвітлені у наукових публікаціях здобувачки. Статті відповідають темі дисертації, обґрунтовують отримані наукові результати відповідно до мети статті, поставленого завдання та висновків, а також опубліковані не більше ніж одна стаття в одному випуску (номері) наукового видання. Усі статті мають активний ідентифікатор DOI (Digital Object Identifier). Використання самоплагиату не виявлено.

У дискусії взяли участь голова, рецензенти, офіційні опоненти, інші присутні та висловили зауваження:

Школьник Інна Олександрівна – голова разової спеціалізованої вченої ради, доктор

економічних наук, професор, перший проректор Сумського державного університету. Відзначила, що дисертаційна робота Літовцевої Вероніки Євгенівни є самостійною та повністю завершеною роботою, що вирішує наукове завдання та присвячена актуальній проблемі сучасних фінансів. Робота виконана на високому науковому і методичному рівнях та має великі перспективи, оскільки підіймає проблему раціональної та ірраціональної поведінки населення в умовах кризи. Удосконалення чинних і формування нових науково-методичних підходів та практичного інструментарію щодо забезпечення фінансової стабільності в умовах суспільної недовіри до фінансового сектору може значною мірою покращити наявні стратегії та механізми забезпечення фінансової стабільності. Результати проведеного дослідження повністю відображені у наукових роботах дисертантки, а дисертаційна робота Літовцевої Вероніки Євгенівни за всіма показниками повністю відповідає вимогам Постанови Кабінету Міністрів України № 44 від 12.01.2022 року «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», а дисертантка, з урахуванням виконання у повному обсязі освітньої складової освітньо-наукової програми та індивідуального плану наукової роботи, заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 07 «Управління та адміністрування» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа, страхування».

Тютюнник Інна Володимирівна – рецензент, доктор економічних наук, доцент кафедри фінансових технологій і підприємництва Сумського державного університету. Варто підкреслити, що дана дисертаційна робота є, безумовно, актуальною, особливо на сучасному етапі. Будь-яка фінансова система характеризується періодичними дисбалансами та коливаннями показників свого функціонування. Суспільство є тим індикатором, що реагує на зміни у фінансовій системі, що проявляється у відтоці депозитів, зменшенні обсягу інвестицій та готовності реагувати на рекомендації регуляторів. Саме тому, пропозиції Вероніки Євгенівни, що до оцінки рівня недовіри до фінансового сектору, підвищення та забезпечення фінансової стабільності в умовах цієї недовіри забезпечують актуальність дослідження. Варто відмітити участь Вероніки Євгенівни в рамках дисертаційного дослідження у реалізації науково-дослідних робіт, в тому числі, проекти молодих вчених фінансовані Міністерством освіти і науки України. Хочеться відмітити авторський підхід до трактування понять довіра та недовіра, а також виокремлення поняття бездовір'я в межах континууму. Важливим доробком дослідження є запропоновані сценарії забезпечення фінансової стабільності залежно від наростання суспільної недовіри до фінансового сектору. В той же час, в межах рекомендацій до подальших досліджень Вероніці Євгенівни варто звернути увагу на розробку ефективного інструментарію забезпечення фінансової стабільності в умовах соціально-економічних дисбалансів. Крім того, авторкою запропоновано 9 сценаріїв забезпечення фінансової стабільності, проте пропонується лише 5 дорожніх карт. На мою думку було б більш доцільно розробити дорожні карти для кожного зі сценаріїв, що б узгодити та врахувати особливості кожного з них. Зауваження носять виключно рекомендаційний характер. Дисертаційна робота є завершеним науковим дослідженням, самостійно виконаною роботою автора, логічно побудована та відповідає вимогам Постанови Кабінету Міністрів України № 44 від 12.01.2022 року «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії». Літовцева Вероніка Євгенівна заслуговує присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 07 «Управління та адміністрування» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа, страхування».

Семенов Андрій Юрійович – рецензент, доктор економічних наук, доцент кафедри фінансових технологій і підприємництва Сумського державного університету. Дисертаційна робота, яку ми сьогодні аналізували, Літовцевої Вероніки Євгенівни присвячена актуальній проблемі, оскільки в сучасних економічних умовах, коли кризи та нестабільність фінансових ринків стали регулярним явищем, забезпечення стабільності фінансових систем набуває особливого значення. Мені імпонує те, що дисертантка зробила фокусом своїх досліджень

сама недовіра до фінансового сектору, і як раз ці характеристики недовіри: розчарованість, страх та паніка є тим, що наразі є надзвичайно актуальним для українського суспільства. Також хочеться відмітити внесок Вероніки Євгенівни в рамках науково-дослідної роботи. Варто відмітити науковий доробок дисертантки, а саме 22 наукові праці, з них 10 статей у наукових фахових виданнях України, 1 стаття в «Scopus» та 2 статті в «Web of Science». Особливої уваги заслуговує проведене авторкою ретроспективне дослідження виникнення суспільної недовіри до фінансового сектору та матриця вибору інструментів, а також вперше розроблений науково-методичний підхід до оцінювання структурних взаємозв'язків між складовими суспільної недовіри до фінансового сектору, що може бути покладено в основу стратегічних документів. В межах зауважень, то хотілося б зазначити, що вони мають виключно рекомендаційний характер. Так, проводячи обґрунтування використання статистичних показників під час факторного аналізу у підрозділі 2.2 доцільно більш детально зупинитися на якісних показниках, що використані, зокрема: прирості індексу споживчих настроїв українців та прирості індексу ділової впевненості в Україні. Також проводячи структурний аналіз та ідентифікацію медіаторів впливу суспільної недовіри до фінансового сектору на фінансову стабільність у країні, доцільно розширити перелік описових змінних, що входять до латентної змінної маркеру суспільної довіри до фінансового сектору, додавши якісні показники, що були використані у попередньому підпункті. За актуальністю визначеної проблеми та новизною отриманих результатів, обсягами, рівнем обґрунтувань та відповідністю поставленим завданням дисертація Літовцевої Вероніки Євгенівни повністю відповідає вимогам Постанови Кабінету Міністрів України № 44 від 12.01.2022 року «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», а її авторка заслуговує присудження наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 07 «Управління та адміністрування» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа, страхування».

Коваленко Юлія Михайлівна – опонент, доктор економічних наук, професор кафедри фінансових ринків та технологій Державного податкового університету. Хочу відзначити актуальність представленої дисертації, оскільки недовіра до фінансового сектору створює значні виклики для забезпечення фінансової стабільності. Слід зазначити, що повноту та об'єктивність отриманих наукових результатів значною мірою забезпечило використання Веронікою Євгенівною комплексу сучасних спеціальних методів, зокрема структурного аналізу, канітельного аналізу, тесту Собела, матричного методу. У роботі відсутні порушення академічної доброчесності. Варто відмітити науковий доробок Вероніки Євгенівни, а саме 22 наукові праці, включно й 1 статтю у зарубіжному періодичному виданні, що індексується міжнародною наукометричною базою «Scopus». На вказані у відгуку побажання та зауваження, що носять виключно рекомендаційний характер, отримала відповідь. Принципових недоліків щодо дисертації Літовцевої Вероніки Євгенівни, яка справляє в цілому позитивне враження й заслуговує схвальної оцінки, не виявлено. Таким чином, дисертація відповідає вимогам Постанови Кабінету Міністрів України № 44 від 12.01.2022 року «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», а авторка дисертаційної роботи – Літовцева Вероніка Євгенівна – заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» (07«Управління та адміністрування»).

Жаворонок Артур Віталійович – опонент, кандидат економічних наук, доцент кафедри фінансів і кредиту Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича. Хочеться відмітити актуальність роботи Вероніки Євгенівни, суспільна недовіра може мати серйозні наслідки для економіки, обмежуючи доступ до кредиту, спонукаючи до неконтрольованого зняття депозитів, порушуючи стабільність фінансової системи. Результати базуються на теоретичних та емпіричних дослідженнях. У дисертаційній роботі проведений

глибокий та змістовний бібліометричний аналіз, який дає можливість простежити динаміку досліджень та виявити географічні центри наукового інтересу. Наукові результати відображаються у значній кількості наукових праць, що підтверджує достовірність отриманих наукових результатів, висновків та рекомендацій. Вероніка Євгенівна впевнено трималася, вичерпно відповідаючи на запитання та зауваження членів ради. Отже, дисертаційна робота Літовцевої Вероніки Євгенівни є самостійною закінченою науково-дослідною роботою, яка містить нове вирішення актуальної наукової. Дисертація відповідає вимогам Постанови Кабінету Міністрів України № 44 від 12.01.2022 року «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії». Дисертантка заслуговує на присудження ступеня доктора філософії в галузі знань 07 «Управління та адміністрування» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа, страхування».

Результати відкритого голосування:

«За» 5 членів ради,

«Проти» 0 членів ради.

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує Вероніці Літовцевій ступінь доктора філософії з галузі знань 07 «Управління та адміністрування» за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа, страхування».

Відеозапис трансляції захисту дисертації додається.

Голова разової спеціалізованої вченої ради _____

(підпис)

Інна Школьник